

طبع و محل اداره :

م. ل اوغلنده امنیت
سندوچی جواندہ
شکول یقوشندہ
نو مرو

مکتبہ الحجۃ

حضرت حبیب

۱۳۲۷

سلکر موقوف آثار
جدهم المعنونہ
قول اولنور

درج ابداع آثار اعادہ اولنور

دین، فلسفہ، علوم، هنر، ادبیات ناریخ، و سیاست اموال و تبرہ اسمویہ و دینیہ بہت ایک رہنمہ در نشر اولنور.

صاحب و مؤسسی :

در سعادتہ نسخہ ۵۰ باہدر

قیرلہ دن مقوا بورو الجہ کونڈیلیز سوی

عروش فصلہ آثار

ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف ادیب

تاریخ تأسیسی

۱۰ نومبر ۱۳۲۴

سنہ لکی القی آیانی

۶۵ ۴۵ غروش

۶۰۵ ۴۰۵ روپہ

۱۷ ۹ فرانس

آبونہ بدی

مالک عثمانی بیرون

روسیہ

ساقی اللہ احمدہ

عدد : ۱۷۳

۷ محرم الشریفہ ۱۳۳۰ بیجنگ

۱۵ کانوں اول ۱۳۲۷

ید نجی جلد

ویا خود ایدہ جکدر . بودہ بن ایچون بیسوك بر موقیت عد اولنور .
بن ده «مالا یدرک کله لا یدرک کله» مثل مشہوری موجنجھے اشتکا و فریاد مده
دوام ایدرم و دیرم که اوت مکتبہ مزدہ کی تدریسات دینیہ اصلاح اولنالیدر ،
هم ده پک چوق تأخیر ایدیلیہ رک بو ایشہ همان مبادرت اولنالیدر ،
اکر ہو اصلاحاتی یا پمک ایچون یکی آچیلمش اولان (مدرسہ الاعظین) .
مزدن چیقاچق واعظلہ مزدی بکله رسک اوزماں پک کچ قالمش اولورز . شیخ
سعیدینک : (تاریاق از عراق آوردہ شود مارکریدہ مردہ باشد) دیدیکی
کی اوقات ایش ایشدن کچمش اولور . بناءً علیہ شمیدین اسباب موجودہ
ایله ٹوسل اولونہرق اصلاحاتہ باشلانہالیدر . والا عاقبت بڑی آغلاتیہ ،
لکن او زمان آغلامق فائده ویرمن .

امور تضیحک السفہاء عنہا - ویسیکی عن عوایقہ الایت

باشلامالی ، باشلامالی ، . . . اما نرہدن باشلامالی ؟
ہبکا قالیو سه شمیدیلک ایکی طرفدن : بری معلمیلر ، دیکری گتابلر دن ،
معلمیلر دن نا اهل اولانلری اهل و مقتدر اولانلریلہ تبدیل ایله لی .
له الحمد اہلیتی معلمیز یوق دکل ، وار . اولنار جملہ سندن منال اولہرق
شود راہ بیری ذکر ایدہ جکم که اودہ شوتی افندی در . بو وامنالی
ذوات محترمہ دن نہ ایچون استفادہ اولنیور ؟ بونلر نہ ایچون مکاتب
اعدادیہ ولیسہ لرہ ، حتی دار الفنونہ علوم دینیہ معلمی اولہرق تعین
اولنیورلر ؟ معلوماتی دریکتا مندرجاتہ منحصر ، افکاری کوچک قفاسی
قدر محدود اولانلر من بونلر کیرلرینہ کچمشلر ، یاخود بونلر کله جک
یری اشغال ایدیویورلر . بیچون ؟

بونلر او قدر آجی حقیقتلر درکہ انسان بونلری دوشوند کجہ جدا

مکتبہ مزدہ علوم دینیہ تدریساتی

- ۲ -

بو عنوان آلتندہ ۱۷۱ نومرسی صراط مستقیم ده بر مقالہ یازوب
اساتذہ کرامدن شیخ الاسلام موسی کاظم افندی ایله عبدالرحمن شرف
بک افندی حضرت ترینک شو مسٹہ اوزرینه اظر دفتری خی جاب ایتمک
ایستہ مشدم . ضن ایتمکه بوکا موفق اولمش اولہیم ، زیرا الیوم رأس کارده
بولنان ہو ذوات محترمہ کثرت اشتغالنر دن طولانی بویلہ کوچک آدمی
ظرفندن یازیلان اوقاق شیلری اوقمق و قیمتی زماننر دن بر قسمتی
بو کبی مسائلہ صرف ایلکلہ اشتغال ایدہ مزدہ ،
بونک ایچون ایکنچھی درجه ده اولان مکاتب عالیہ مدیرلرینہ کاهم .

عجیبا بونلر ک نظر دفتری خی جلب ایتدیمی ؟

بو سؤالہ بن کندمدن بلا ترد (خیر) جوابی ویریورم . زیرا
او ذوات عالیہ ده مکاتب کبی عالی اولدقلنر دن بویلہ او تهدن بربیدن اوج
بس جملہ باليہ رک قلمی الله آلو بده مقالہ یازمق ایچون فیدانہ آشیلان
اوفق تھلک آدمیلرہ غر تھ ستو نلر ندہ کی فریادلرینہ حوالہ سمع ایلزیلر ،
اونلر غر تھلرہ مقالہ یازان آدمیلر کندیلری کی عالی و مکمل ، علوم
ریاضیہ ، طبیعیہ و اجتماعیہ دید طولی صاحبی ذواتن اولما لری خی آرزو
ایدرلر . اسغ الله آمالهم و حصل امامیم .

شو حالدہ اونچنچی درجه ده مکاتب اعدادیہ و رسیدیہ مدیرلری
کلیور . عجیبا بونلر عطف نظر ایتدیلر می ؟
ایشته بورا ده جدا تردد ایدیویورم و امید ایدیویورم که شو قدر
مکاتب مدیرلری میانندہ ہیچ اولماز سہ ہر ایکسٹنک دقتی جلب ایتش

شیلردر و پک ابتدائی طرزده یازلش کتابلردر . هیچ برى حقائق علوبه اسلامیه ی تمامیله محتوی دکلدر . بعض فضلامز طرفندن یازیلان هفید کتابلر وار ایسه‌ده قلاسیق اولمادقلرندن مکتبلرده درس او لهرق او قوتیله مزلر .

شو حالدہ بونک ایچون یکا نه چاره معارف نظارتی طرفندن بر قومیسیون مخصوص تشکیل اولونه‌رق حقائق اسلامیه ی حاوی و قلاسیق کتابلر تأییف او لمقدار . اما بونک برشرط اعظمی وار ، اوده بوتشکل ایده‌جک قومیسیونک خطبه‌لر و مدرسه‌لر اصلاحی ایچون تشکیل اولنان قومیسیونکه بکرده‌هی ، یعنی بر آز روح و اثر کوسته‌می . بوایکی عضو مهم احضار او لندقدن‌نصرکه اوچنجی درجه‌ده ایش اسلوبه منجر او لیورکه طبیعی او زمان محترم ع . ن . پک افندیک فوائد و محاذیری خی بسط و تهیید ایلکی و عد بیود دقلری اسالیب مختلفه‌دن بری ترجیح و تطبيق اولونورده قائدۀ مطلوبه استحصلال ایدیور . ومن الله التوفيق بشرط ان نسی .

اما بوایکی اساس حاضر لمنادن هرها کی بر اسلوب اختیار او لنورسه او لونسون نافه‌در و بی فائددر . زیرا اسلوب نقدر مکمل او لسده اونی تطبيق ایده‌جک معلم او مازسه بوشدر ، بزم ایچون فائدسزدر . مانحن فیه پک او قدر مناسبتی یوق ایسه‌ده بوکا نظیره اولق او زره تونل مسئلله‌سنه عرض ایتمور . ایشتديکمه کوره تو نک قونظرآ تو مدتنی سکن سنه تمام او لدینی حالدہ بزده ایشلاده‌جک آدم او لمادیغندن تکرار او قومپانیه‌یه ایچار او لونمش . طوغری ایسه نه قدر آجیقی بر جال ، قومپانیه‌نک اهالی یه قارشو بایدینی معامله‌یه ، یعنی قرق کشیک واغونلرینه سکان کشی طولدیر ماسنه باقیلورسه شایعه طوغری کبی کوزوکیور . یاهو ا نه در بو بزه قارشو روا کور بلن اهانت ؟ نه در بزده کی ہو صبر و تحمل ؟ یوقسه اولوییز ؟

المجاز الادریسی

چو جقلر من دعقاء‌د اسلامیه‌نک اصول تدریس و تائینی

۲

کچن هفتہ کی مصاحبه‌هزده اسالیب تعلیمات : اسلوب تقریری ، اسلوب استئهامی ، اسلوب مختلط ناملریله اوچ اسلوب اساسی یه ارجاعی مکن او لدینی بیان ایله بو اوچ اسلوب حقنده ویریله‌جک ایضاً حاتی ، ایکنجی بر مصاحبه‌یه تعليق ایتمشدا .

ایشته شمدی اسالیب مذکوره حقنده بسط مقال ایدیورز :

اسلوب تقریری : بوکا اسلوب برهانی démonstrative اسلوب دینور . بو اسلوب تدریسی تعقیب ایدن معلم : یالکنر سوبلر ، بیاناتی ، سیاه تخته او زرنده یاخود تجربه‌لر ایله یاتنور و ایضاً حاتی ، یا ایفر ، شاگردان ایکمیت ایچنده اوئی دیکلرلر و بیاناتی « قدرت حلواسی » کی طوبلازلر . بو ، واقعاً ، معلم ایچون سهولتلی و سریع بر اسلوب

متائف و علم اسلامک بو حالته قارشو لاقد قالانلرده متھیر اولیور . بونلر اویله در درلردرکه سویله‌دن کچیله‌سی مکن ده دکل .

غیر ان العلیل یس بندمو م على شرح مابه‌للطیب ایکنجیسی کتابلر میثله‌سیدرکه بوده پک مهم ایسه‌ده معلمه نسبتله بونک اهمیتی ایکنجی درجه‌ده قالیور . زیرا مقتدر بر معلم اولورسه کتابسزلغی حس ایتیرمن . موجودلردن اک مفید او لاتی اتخاب ایدوب او قوتورده نقصاتی کندوسی اکمال ایدر . لکن بوده مکمل بر کتاب ترتیب و تأییف اولو توجه یه قدر بالضروره اختیار اولونه‌حق بر طریقدرکه (ماشرع للضرورة يقدر بقدرها) قاعدۀ اصولیه‌سنه بناءً مفید و قلاسیق کتابلر یازیلوب مجلس معارف طرفندن قبول اولوندقدن صکره بالجمله مکتبلرده او نلر تعلیم و تدریس او نور . عکسی تقدیرده پک بیوک بر اصولسزلغه بادی اولور . زیرا او زمان هر معلم کندیته مخصوص بر کتاب واصول تعقیب ایلکه باشلارکه بونک ده ضررینی زوالی طلبه چکر ، شمدی اکثر مکتبلرمنده او لدینی کی . دعوامی تأیید ایچون دلیلی کندی صنفمند کتیره‌جکم ، هم ده بر دکل ایکی هشال : سیر و تاریخ اسلام درسلری .

برنجی سنه‌ده معلمیز سیردن شفاء شریف او قوتیوردی ، ایکنجی سنه او نک یرینه تعین اولنان دیکر بر معلم اوئی بکنمیوب یرینه بشقه بری ، کندوسنک طوبلازیفی سفطه یعنی او قومایه باشلادی ، اوچنجی سنه او نک خلفی ایسه تکرار باشدن باشلایه‌رق کندوسنک یازدینی مقدمه‌تی السیری تدریس ایتیدی . بز بوصوته اوج سنه مهادیاً سیر شریف او قودیغمز حالدہ سعدینک

مجلس تمام کشت و با خر رسید عمر - ماهیچنان در اول توانده ایم دیدیکی کی حالا سیرک مقدمه‌سنده‌یز . بزه حقیقتاً راهبر او له‌حق حیات خصوصیه پیغمبریه و حالات اجتماعیه نبویه‌دن بر جاله او لسون او قومایه موفق او له‌مادق . بو سنه ایچون در دنچی بر معلم تعین او لوندیغی خبر آلدق . بو سنه انتخاب او لمنش ذات محترم ایسه طلبه‌نک حسن توجه‌نی قزانش بر ذات او لوب علوم شرعیه‌ده بالحاصله حدیث و سیر فنلرنده ید طولا صاحبی او لدینه‌غندن بالجمله آرقداشلرمله برابر بیوک بر امید بسلمکده‌یز و کندولرندن بزی بو سنه‌ده مقدمه ایله اشغال ایتمیوب طوغری‌یدن طوغری سیر شیریفه محمدیه‌یی تدریس ایله‌لرینی استرحمان ایدیورز . زیرا بز او مقدمه‌یی اوچ سنه‌در او قویورز . بالعموم آرقداشلرمده « وفي النفس حاجات وفيك فطانة — سکوتی بیان عندها و خطاب » دیه رک بنم بو تهیایه اشتراك ایدرل ظن ایدرم .

کذا تاریخ اسلام ایچون ددرست سنه طرفنده رت معلم تعین او لونه‌رق هر بری کندینه شخصوص بر اصول و کتاب تعقیب ایتیدی .

بونلر ده بز ضررلی چیقدق . زیرا سی پک او زون او لدینه‌غندن چکورم .

ایکنجیسی کتابده دیمشدم . اوت اویلادر . چونکه بو کون مکاتب اعدادیه ورشدیه‌مندده تدریس اولنان علوم دینیه کتابلرمن پک سونوک